ЄСІНА Ольга, старший викладач кафедри економічної кібернетики та інформаційних технологій
ЛИХІНА Ксенія, здобувач вищої освіти
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ТА МАШИННЕ НАВЧАННЯ В ОБЛІКУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Штучний інтелект (ШІ) – це програмне забезпечення, яке імітує когнітивні здібності людини для виконання складних завдань: навчатися та аналізувати інформацію. ШІ, як і людина, може робити переклади текстів, приймати рішення, аналізувати історичні дані та інше, на що раніше було здатне лише людське мислення. Штучний інтелект усе більше впливає на трансформацію бізнесу та економіки по всьому світу. Його здатність обробляти великі масиви даних, автоматизувати звичні операції та допомагати ухвалювати рішення робить його потужним інструментом для компаній.

Головна перевага ШІ в бізнесі – це автоматизація та прискорення звичних процесів. Він допомагає з обробкою замовлень, збором і аналізом даних, веденням фінансової документації та іншими завданнями. Завдяки цьому співробітники отримують більше часу для розвитку бізнесу і покращення взаємодії з клієнтами. Завдяки своїй здатності виявляти приховані закономірності, штучний інтелект часто використовується для перевірки фінансової звітності компанії [1].

Штучний інтелект також дозволяє бізнесам розробляти моделі для прогнозу, які допомагають передбачати майбутні тенденції та зміни на ринку. Це особливо важливо в роздрібній торгівлі, де прогнозування попиту на певні товари дозволяє ефективніше управляти запасами та знижувати витрати. Використання ШІ в цих випадках допомагає компаніям краще планувати свою діяльність і уникати непередбачених збитків. Автоматизація послуг також стала можливою завдяки ШІ. Чимало компаній уже активно використовують чат-ботів та інші автоматизовані системи для підтримки своїх клієнтів. Це дозволяє скоротити витрати на персонал і підвищити швидкість обслуговування [3].

Алгоритми дозволяють аналізувати дані, вчитися на їх основі та приймати більш обґрунтовані рішення. Часто машинному навчанню дають велику кількість даних, на основі яких воно знаходить загальні патерни та закономірності. Машинне навчання стало масовою технологією, яка зустрічається усюди: механізми рекомендацій в соціальних мережах; алгоритми обробки фото; додатки з розпізнаванням зображень та мови; фінансовий моніторинг та ін. [2].

Впровадження ШІ та МН в облікові процеси може підвищити їхню ефективність, точність та швидкість, забезпечуючи нові можливості для компаній та бухгалтерів. Одним із перспективних напрямів є персоналізація фінансових послуг для компаній та клієнтів. ШІ створює індивідуальні рішення для управління фінансами, враховуючи специфічні потреби кожної компанії

або фізичної особи. У сфері бухгалтерського обліку персоналізація допомагає створювати системи обліку, які враховують специфіку діяльності кожної окремої компанії.

Інший аспект персоналізації – можливість ШІ передбачати майбутні потреби клієнтів на основі минулих даних і ринкових тенденцій. Це дозволяє компаніям пропонувати своїм клієнтам фінансові продукти або послуги ще до того, як вони самі виявлять таку потребу. Крім того, персоналізовані системи на основі ШІ можуть підвищувати рівень обслуговування клієнтів за допомогою використання чат-ботів та інших інструментів. Це знижує навантаження на персонал і покращує досвід взаємодії з фінансовими установами [3;4].

Бухгалтери все більше переходять до ролі аналітиків, зосереджуючись на аналізі даних і стратегічному плануванні, а не на виконанні рутинних завдань. Завдяки ШІ бухгалтери отримають доступ до інструментів, які дозволять швидше і точніше аналізувати фінансові дані. Штучний інтелект може допомогти бухгалтерам бути більш продуктивними на роботі.

Зменшення часу на понад 80% дасть змогу фахівцям більше часу приділяти консультуванню клієнтів. Інтеграція ШІ в бухгалтерські процеси також покращить якість роботи, оскільки кількість помилок зменшиться [4].

Розглянувши можливості використання ШІ в бухгалтерському обліку, варто також звернути увагу на ризики та виклики, які можуть виникнути під час його впровадження в діяльність компаній. Хоча ШІ значно покращує ефективність роботи, автоматизує рутинні процеси та знижує ймовірність помилок, він також створює нові проблеми.

Насамперед необхідно підкреслити, що впровадження ШІ та машинного навчання в облік призводить до зростання потреби у висококваліфікованих фахівцях. Оскільки технології швидко розвиваються, бухгалтери та аналітики повинні постійно оновлювати свої знання і навички, щоб залишатися конкурентоспроможними на ринку праці. Це вимагає значних зусиль з боку фахівців і організацій, що навчають своїх співробітників новим технологіям. Крім того, необхідність розуміння бізнес-процесів є ще одним важливим фактором. Спеціалісти повинні не лише знати, як працює ШІ, але й розуміти специфіку бізнесу, в якому вони працюють [4].

Недостатнє тестування алгоритмів перед їх впровадженням також є суттєвим ризиком. Якщо програмне забезпечення не проходить належне тестування, можливі помилки можуть бути виявлені лише після його використання в реальних умовах, що може призвести до значних фінансових втрат і зниження довіри до системи. Ризик зниження професійних навичок бухгалтерів також є важливим аспектом, який виникає внаслідок впровадження штучного інтелекту та автоматизації облікових процесів. Оскільки з розвитком ШІ та автоматизації багато традиційних облікових функцій, таких як обробка рахунків, введення даних і складання звітності, стають автоматизованими. Це знижує потребу в ручній праці та може призвести до того, що бухгалтери перестануть практикувати свої навички, що в результаті призведе до їхньої деградації [5].

Ще одним важливим викликом є інтеграція ШІ в уже наявні облікові системи компаній. Це вимагає значних зусиль на етапі налаштування і тестування, адже неправильне впровадження або невірні налаштування можуть призвести до помилок у фінансовій звітності. Крім того, через високі витрати на впровадження нових технологій, багато компаній можуть бути не готові до таких інвестицій.

Також не варто забувати про етичні та юридичні питання, пов'язані з цифровізацією та використанням ШІ, зокрема, захист конфіденційної інформації та можливі порушення прав людини через алгоритми, що не завжди можуть бути прозорими для користувачів.

Використання ШІ та інших цифрових технологій підвищує ризик кібератак. Фінансові дані, що обробляються за допомогою ШІ, стають уразливими для хакерів. Для захисту від таких загроз необхідно впроваджувати надійні системи шифрування, автентифікації та регулярно оновлювати заходи безпеки [2].

Ще одним викликом є обмежена здатність до самонавчання: штучний інтелект не може самостійно освоювати нові концепції чи ідеї, йому потрібна допомога людини в процесі навчання. Тому, коли виникають нові завдання чи проблеми, ШІ може виявитися неефективним або непридатним для їх вирішення [4].

Отже, впровадження ШІ в бухгалтерський облік значно підвищує ефективність, точність і автоматизацію процесів. Однак для їх успішного застосування необхідно враховувати ризики та розробляти стратегії для їх подолання.

Список використаних джерел:

1. Ляхович, Г. І., & Вакун, О. В. (2023). Використання штучного інтелекту для підвищення ефективності системи управлінського обліку . *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*, (3(56), 28–33. https://doi.org/10.26642/pbo-2023-3(56)-28-33.

2. Артюх О.В., Колосов А. С. (2023). Вплив цифровізації на бухгалтерський облік: виклики та перспективи. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*, (11-12 (312-313), 46-48. URL: http://n-visnik.oneu.edu.ua/collections/2023/312-313/pdf/44-50.pdf

3. Музиченко, Т. О., Скорба, О. А., & Шевчук, А. А. (2023). Штучний інтелект як засіб оптимізації бізнес-процесів в електронній комерції. *Академічні візії*, (25), 4-11. URL: https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/696

4. Приймук, В. В. (2023). Впровадження штучного інтелекту у фінансову діяльність підприємства. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*, (1), 183–198. URL: https://doi.org/10.33244/2617-5940.1.2023.183-198

5. Антонюк Д., Коляда О. (2023). Інтелектуальна революція в підприємстві: як технології штучного інтелекту трансформують бізнес-процеси. *Підприємництво та управління розвитком соціально-економічних систем*, (2), 69-83. URL: https://purses.zp.edu.ua/article/view/302200/294243 .